

mestniških gospodarskih vkrepah ne stvarni razlogi, ne skrb za splošnost, ampak žepi gotovih gospodov, — tak utis dobi vsak nepristranski opazovalec. Kaj drugo, kakor gotovim bogatinom dati priložnost, brez težave izkoriščati sedanje vojne razmere in si polniti žepi ter odirati kmeta in tistega, ki mora kuovati živila, nagiba namestnijo, da ustanovlja razne nepotrebne nakuovalnice: v zadnjem času se je še namestniji „zluštalo“ celo jabolčnice. Kakor da bi ne bilo pametnejših skrbi! Kako škodo je napravila odredba o nakupovanju sadja sadjerejcem in meščanom, je splošno znano.

Brezprimerna, pogubna škoda, grozi štajerskemu kmetijstvu, ako se njena odredba o oddaji krompirja popolnoma izvrši. Drugo leto ne bomo imeli ne krompirja, ne svinj, pa tudi ne zabele, usnja itd. — Dasi so merodajni krogi in je tudi c. kr. okrajno glavarstvo ptujsko namestniji popisalo gospodarske razmere v našem okraju, kolika je bila suša, ki je posebno škodovala tukajšnjim večinoma prodnatim ujam, koliko se je pokradlo itd., vendar namestnija vsega tega nič ne upošteva. Zahteva toliko krompirja, kakor v drugih ugodnejših krajih, kjer ni bilo tolike suše. Izgovarjajo se, da je povprečno moralo toliko biti, a ne pomislijo, da se v slabih letinah povprečnost nagiba na slabo. Deželna komisija za krompir je izdala na kmetovalce lep oklic in poziv, kjer je natanko določeno, koliko se ima kmetu pustiti za seme, za ljudi, za krmo itd. Zakaj se tega ne drži, zakaj se postopa drugače, zakaj se ne pusti za živež in krmo nič, zakaj se zahteva več kot bi se smelo? Potem pa naj ima ljudstvo zaupanje v oblastvene odredbe?

Ljudstvo je več žrtvovalo za državo kakor visoki uradniki-tujci pri zelenih mizah, naj se ga vsaj toliko vpošteva in mu toliko živeža pusti, da bo moglo svoje borno življenje nadaljevati in s svojim brezprimerno napornim delom državi pomagati v teh resnih časih.

Na bojiščih.

Na italijanskem bojišču se položaj zadnji čas ni mnogo spremenil. Ob Piavi se obe nasprotujoči si armadi pripravljata na bodoče odločilne boje. Na tem delu fronte deluje samo artilerija. Istotako tudi z ozemlja Sedem občin, kjer stoji Hecendorfova armada, ni nobenih posebnih poročil. Edino le med Piavo in Brento se vršijo za gorske višine, ki zapirajo dohod v benečansko ravnino, vroči boji. Naši štajerski domobranci so dne 26. novembra zavzeli z naskokom 1559 m visoko goro Monte Perticcia (vzhodno od Asiaga), ki je zadnja važnejša gorska postojanka pred goro Monte Grappa (1775 m), katera obvladuje gornji del benečanske ravnine med Brento in Piavo. Tako se je naša črta med tema rekama pomaknila zopet nekoliko proti jugu. Francozi in Angleži pošiljajo neprestano vojaštvo in artilerijo v Italijo. Tudi črni iz Afrike se že nahajajo na fronti proti nam. — Na ruskem in rumunskem bojišču vlada mir. — V Albaniji so naši ob reki Bojuzi potisnili Italijane precej nazaj. — V Macedoniji le manjše praske.

Na francoskem bojišču hudi boji v Flandriji, kjer Angleži srdito in z velikimi silami napadajo nemške postojanke. Pri mestu Kambre se je posrečilo Angležem doseči nekaj uspehov in potisniti Nemce nazaj. Tudi Francozi napadejo skoro na celi črti nemške postojanke. Zlasti hudi so boji ob reki Mozi.

Na turških bojiščih hudi boji v Palestini, kjer prodirajo Angleži od zahodne in južne strani proti Jeruzalemu. Angležem se bo skoro gotovo posrečilo zavzeti Jeruzalem, ker je ozemlje pred Jeruzalemom za uspešno obrambo čet zelo neugodno. — Angleži nameravajo napraviti v Palestini posebno judovsko kraljestvo.

Razne politične vesti.

V državni zbornici se je v petkovi seji nadaljevala razprava o raznih vprašanih ljudske prehrane. Socialdemokratski poslanci dr. Adler in tovariši so vprašali ministrskega predsednika viteza dr. Seidlerja, kako je z zadevo sklepanja premirja z Rusijo, ali je namreč res, da namerava rusko vrhovno armadno poveljstvo skleniti premirje, in ali je avstrijska vlada voljna sprejeti ponudbo za sklepanje takega premirja. Na to vprašanje je odgovoril ministrski predsednik, da se do sedaj še ni stavila nobena ponudba, naj se sklene kakšno premirje. Ako bo Rusija stavila kakšno tozadevno ponudbo, bo vlada tako ponudbo skupno z zavezniški preizkušala in bodo predlogi, ki so sprejemljivi, tudi sprejeti. Sicer so pa razmere v Rusiji še nerazjasnjene in se še ne ve, ali bo mirovna stranka tudi zmagała s svojo voljo. Nato je ministrski predsednik odgovoril na interpelacijo češkega poslanca Staneka in tovarišev o izjavi ogrskega ministrskega predsednika, katero je podal pred kratkim v ogrski državni zbornici v zadevi rešitve raznih ustavnopravnih vprašanj. Rekel je med drugim sledeče: Ker je nastala v ogrski javnosti bojazen, da bi načrti avstrijske vlade glede preosnove avstrijske ustave utegnili na ta ali oni način vplivati na ogrske državnopravne razmere,

izjavljam, da se bo moralo pri preosnovi in rešitvi raznih ustavnopravnih vprašanj držati sledečih dveh temeljnih načel: 1. da se varuje enotnost države in 2. da se ohranijo obstoječe meje vsake kronovine. Kar se dostaja državne enotnosti, ne namerava avstrijska vlada ukreniti ničesar, kar bi moglo kršiti nedotakljivost ogrskega državnega ozemlja ali dualizma, ki je določen v državnih osnovnih zakonih. Kar se pa tiče druge točke, namreč ohranitve obstoječih kronovinskih mej, je merodajna misel ta, da tvorijo kronovine, take kakor so, kot zgodovinsko nastale, v ljudskem čustvu živeče tvorbe in da nadaljnji razvoj naših ustavnih naprav ne more in ne sme prezirati teh temeljnih načel državne tvorbe. Z drugimi besedami povedano: Čeprav je avstrijski ministrski predsednik obljubil pred pol letom, da hoče ustreči želji avstrijskih narodov po samoodločbi in samostojnosti, še dosedaj ni nič ukrenil v izpolnitev svoje obljube, se noče približati zahtevam Jugoslovancev, Čehov in Rusinov, marveč se od njih oddaljuje in odteguje vedno bolj in jih naravnost odklanja. Rad pa ustreza željam Nemcev in izpolnjuje to, kar jim je obljubil. Slabotno pa se obnaša proti Madžarom, katerim ne more in noče preprečiti poseganj v notranje avstrijske razmere. Po govoru ministrskega predsednika je zbornica razpravljala o zakonski predlogi glede obnove krajev, ki so bili porušeni v vojni. Minister za javna dela dr. vitez Homan je izjavil, da smatra vlada za svojo sveto dolžnost, da z vsemi sredstvi pospeši zgradbo porušeni krajev na vseh delih naših bojišč. — V petek, dne 23. novembra, sta med drugimi zborovala še tudi brambni in justični odsek. V brambnem odseku se je razpravljalo o predlogu za ustanovitev posebnega odbora, ki bi naj preiskoval pritožbe moštva, razmere glede prehrane vojaštva in še druge reči. V justičnem odseku se je pa vršila razprava o izpremembi zavarovalnega zakona. — V torkovi seji se je v zbornici nadaljevala razprava o zakonski predlogi, da se zopet zgradijo vsled vojske porušena mesta in kraji. Po daljši razpravi je zbornica sprejela zakonsko predlogo, nakar se je vršila razprava o zakonski predlogi, da vojaške osebe, ki so zaradi kakega prestopka izgubile svojo vojaško šaržo, dobijo isto zopet nazaj. Tudi ta zakonska predloga je bila sprejeta. Pričela se je nato razprava o poročilu proračunskega odseka glede sodelovanja nadzorovalne komisije za državne dolgovne pri najetju vojnih posojil za časa vojske. Razprava o tem predmetu se v sredo, dne 28. novembra nadaljuje. — Zborovalo je tudi več odsekov. V proračunskem odseku je poslanec dr. Lovro Pogačnik ožigosal neznosne narodne razmere pri celovškem poštnem ravateljstvu, kojega ogromna večina uradnikov ni zmožna slovensčine. Slične razmere vladajo tudi pri graškem in tržaškem poštnem ravateljstvu. Kojčno je stavil predlog, da se ustanovi za Kranjsko lastno poštno ravateljstvo s sedežem v Ljubljani. V odseku za ljudsko prehrano je bil sprejet predlog poslanca Jarca, v katerem se vlada poziva, da se razdelitev živil, katera so naše čete zaplenile v zasedenem delu Italije, primerno organizira in da se varuje pred pretiranimi cenami.

Dr. Susteršič je dovršil svoje delo v veliko veselje naših narodnih nasprotnikov. V četrtek, dne 22. novembra, je v Ljubljani zbral okoli sebe izvršilni odbor Slovenske ljudske stranke, ki si ga je prej sestavil po veliki večini iz svojih pristašev, ki gredo z njim skoz drn in strn. Ti ljudje so njemu, kakor tudi poslancu Jakliču, izrekli zaupnico, drugim kranjskim poslancem, ki nimajo več zaupanja do dr. Susteršiča, pa kajpada ogorčeno nezaupnico. Nato je gospod Susteršič svečano izjavil, da je Slov. ljudska stranka razpuščena, da je torej ni več. Tako je hotel svetu pokazati, da je stranka on, samo on. Ker pa vendar brez stranke tudi gospod Susteršič ne more izhajati, si je ustanovil neko novo stranko, kateri je dal vabljivo ime Slovenska kmečka stranka. Tej stranki je postavil na čelo šentvidskega župana, kleparja in bogataša Belca, potegnul je za seboj tudi svojo desno roko, namreč poslanca Lampeta, in ostala dva kranjska deželna odbornika Pegana in Zajca, kot nakit in vabo pa je v vodstvo poklical nekaj županov, cestnih načelnikov in posestnikov. Tako je dovršil to, kar je nameraval: v teh velerensnih časih, ko je med Slovenci treba sloge bolj kakor kedaj prej, je razbil Slovensko ljudsko stranko. Ubil pa je le ni, kakor je želel. Slov. ljudska stranka živi ter si je za svojega začasnega načelnika izbrala prelata Andreja Kalan. Ljubljanski škof Jeglič se je veliko trudil za to, da bi preprečil razdor v stranki; toda vsi njegovi napori so se razbili ob Susteršičevi svojeglavnosti in samosilnosti. Po dovršenem razkolu pa je ljubljanski škof svojim duhovnikom poslal pismo, v katerem med drugim piše: „Vsem naročam, da našo Slov. ljudsko stranko vzdržimo, naj ne propade, poskrbimo za novo načelnništvo; vsi ji zvesti ostanimo. Obžalujmo vsak odpad k nepotrebnim novi Kmečki stranki; mi nove stranke ne bomo podpirali. Na shode zoper Slov. ljudsko stranko ne bomo hodili; našega ljudstva k shodom ne bomo vodili.“ Stvar je torej popolnoma razjasnjena: kdor je s škofom, ne bo s Susteršičem in njegovo stranko. Radovedni smo, kako bo Susteršič, ki je tolikokrat povdarjal, da se drži katoliških načel, opravičil svoje nasprotovanje in nastopanje proti škofu; kanonik Lampe mu vendar ne bo mogel nadomeščati škofa. Kakor torej kažejo razmere, se je

Susteršič zaračunal, ker je preveč zaupal v sebe in v svojo oblastnost. Dandanašnji imajo v politiki ideje veliko večjo moč, kakor pa posamezne osebe. Slovenci smo vsi prepričani, da gre za obstanek našega naroda sedaj veliko bolj, kakor kedaj prej; zato smo vsi zavzeti za jugoslovansko idejo, katero tako odlično zastopa in krepko brani naš Jugoslovanski klub. Na vso moč obsojamo vsako razcepeljvalno in razdiralno politiko, kakor jo je začel dr. Susteršič. To politiko obsojajo tudi Susteršičevi volilci, ki so se že v precejšnjem številu oglasili proti njemu z nezaupnicami in s pozivom, da odloži oba poslanska mandata, deželnega in državnega.

Zakaj je škof Jeglič podpisal jugoslovansko deklaracijo. Ljubljanski škof Jeglič piše o tem v svojem pismu duhovnikom: Ko sem bil meseca novembra na Dunaju, me je nekdo v ministrstvu poprašal, zakaj sem za deklaracijo nastopil in poznano izjavo podpisal. Odgovoril sem dotičnemu gospodu: „To sem storil: prvič kot odločen ugovor zoper naklepe onih izvenavstrijskih slovanskih krogov, ki hočejo Jugoslovane odcepiti od Avstrije; zato pa naj ves svet ve, da mi Slovenci te naklepe od sebe odbijamo, ker hočemo ostati v avstrijski monarhiji in pod žezlom naših vladarjev iz habsburške hiše; drugič kot odločen ugovor zoper velike krivice, ki so jih nam Slovencem že storile in jih ravno sedaj še napovedujejo brezobzirne vsenemske stranke; tretjič kot odločen ugovor proti nasilstvom, s katerimi gnetejo Madžari njim pridružene slovanske narode; četrtoč prepričan, da zadovoljni Jugoslovani bodo najbolj močna, varna in zvesta obramba zoper sovražnike avstrijske monarhije in habsburške dinastije.“

Dr. Stadler, sarajevski nadškof, ki je velikokrat javno dokazal svoje rodoljubno mišljenje in svojo ljubezen do Slovencev, je naenkrat prepustil nas Slovence milosti in nemilosti naših nasprotnikov. V sarajevskem listu „Hrvatski Dnevnik“ je priobčil izjavo, v kateri omejuje jugoslovansko vprašanje na Hrvate, zahteva združitve samo tistih dežel, kjer prebivajo Hrvati (Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Bosne-Hercegovine in hrvatske Istre), Slovence pa zagotavlja podporo v boju za samoobdržanje in v stremljenju, da se združijo s Hrvati. Kaj je 86letnega nadškofa nagnilo k temu, da je zapustil izjavo Jugoslovanskega kluba, kateri je prej z veseljem pritrdil, ter Nemcem in Madžarom na ljubo izdal Slovence, ni v javnosti znano. Zamerili so mu to tudi Hrvati, kateri se po veliki večini držijo gesla, ki ga je tako lepo povdaril zagrebški pravaški list „Hrvatska Država“: „Slovencev ne damo!“ Tudi to so dr. Stadlerju zamerili, da je vladi prodal „Hrv. Dnevnik“, ki je sedaj dobil vojaško uredništvo.

Tedenske novice.

Duhovniške vesti. Č. g. o. Pij Vakselj, vikar in kustos v Ptuju, pride za administratorja graškega samostana v St. Vid pri Ptuju. — Č. g. o. Peter Žirovnik pride iz St. Vida v Ptuj.

Visoko odlikovanje slovenskega vojnega kurata. V priznanje hrabrega in požrtvovalnega zadržanja pred sovražnikom je cesar odlikoval č. g. Alojzija Rezman, vojnega kurata 26. strelskega polka, z vitežkim križcem Franc Jožefovega reda z vojnim okraskom in meči. Cestitamo k temu visokemu odlikovanju!

Slovenska zvestoba do groba. Dne 11. novembra je umrla v ljubljanski deželni bolnišnici č. nadsestra Ana Rafaela Mirt. Cele noči je prečela pri sprejemanju bolnikov in pri operacijah ranjencev, cele noči je žrtvovala pomoči in tolažbi bolnikov. A padla je sredi najtežjega samaritanskega dela kakor angel ljubezni, kakor žrtev vse uničujoče vojske. Hvaležen spomin ji ohranijo ranjenci in bolniki, občinstvo in zdravniki. Tako se je glasilo poročilo o njeni smrti. Rajna samaritanka je bila rojena v Rajhenburgu na Slov. Štajerskem, v ljubljanski deželni bolnišnici je delovala okoli 20 let. Tudi njena sestra Hariinda deluje že 25 let v umobolnici na Studencu pri Ljubljani. Umrla je res bila pravi angel ljubezni. Na prigovarjanje, da naj vsaj enkrat obišče svoje sorodnike, ki jo tako žele videti, je odgovorila, da niti en dan ne bi mogla prestatati brez bolnikov. In sedaj v vojnem času je pripovedovala, kako se je delo vse podvojilo. Ko so jo opominjali, naj vsaj malo tudi na sebe gleda, se je izrazila: Za Boga in domovino se mora vse storiti, saj tudi vojak mora žrtvovati življenje. Da, tudi ona je dala življenje za domovino. To je prava in čisto slovenska zvestoba!

Cirilova tiskarna in mariborsko poulično barabstvo. Mariborske barabe so v noči od sobote na nedeljo pomazale slovenski napis Cirilove tiskarne. Kulturno sredstvo vsenemskih hujskačev je torej blato in „šmir“; višje se dozda še niso mogli povspeti. Res uboga nemška kultura! Kaže pa nam ta pobalinski čin, da je Cirilova tiskarna vsenemskim barabam pravi trn v peti. „Ko bi le te tiskarne ne bilo, potem bi nemškutarstvo po Spodnjem Štajerskem gladko napredovalo“, tako si govorijo med seboj. Pri zborovanjih „Nemškega društva za Maribor“ je Cirilova tiskarna skoraj vedno na dnevnem redu. Posebno nekaj plemeniti Kramer, bivši avstrijski oficir, silno rad govori o njej, in bolj ko se tiskarna razvi-